Ing. Tomíček Rudolf **T2**

TŘI DROBNÁ DŮLNÍ DÍLA U DOLU JERONÝM V ČISTÉ – ŠTOLA SV.PROKOPA, ŠTOLA SV.BARBORY A RÝŽOVIŠTĚ NA CÍNOVÉM POTOCE

Úvod.

Minulý rok jsem v referátu o archeologickém způsobu průzkumu dolu Jeroným a jeho okolí uveřejnil mapku, kde byly zakresleny některé slibné lokality z hlediska nálezu pozůstatků hornické činnosti. Pro letošní rok jsem si připravil podrobnější zprávy o třech z nich, přestože i u nich je bádání jenom na začátku.

Horničtí dějepisci – Sternberg a Peithner, zmiňovali těžbu na Čisté komplexně a jednotlivými důlními díly se nezabývali. I Majer konstatuje, že jejich jména a lokalizace nebylo možno určit již na počátku 19.století.

Nicméně se pokusme některá z nich identifikovat a případně přiblížit. Mezi tato díla patří: Štola sv.Barbory(?), štola sv.Prokopa na Glassbergu, a ryže v údolí Cínového potoka pod lokalitou Berggruben.

I. Štola sv. Barbory.(?)

Tato štola byla ražena počátkem 16.století, a jak máme zprávy v různých historických materiálech, měla být páteřní odvodňovací štolou revíru – komplexu dolu Jeroným.

Dodnes nemáme v těchto záležitostech jasno, neboť neexistují mapy revíru a těžby byla ukončena již dávno, což znemožňuje determinované určení štoly. Trochu napověděly práce probíhající v komplexu Jeroným od devadesátých let 20.století, ale z větší míry se jedná jen o předpokládaný odhad na základě osobních zkušeností.

Archivní zprávy:

Výpis ze Zprávy J.Peschela : .. »Před časem, (v roce 1793) .... se otvírala stará dědičná štola Barbora. Po vyzmáhání téměř 500 m dlouhé štolové chodby se však pro předpokládané stařiny od dalších prací ustoupilo a ... »

Další archivní materiál uvádí Jiří Majer, který píše: „Z nesčetných pramenů lze usoudit jen tolik, že zhruba od roku 1539 byla ražena štola Bohaté sv.Barbory, která podsedla řadu starých důlních děl. Jaká byla délka a docílená hloubka se neví, pouze se ví, že v roce 1576 na ní byl vyhlouben světlík a r.1579 založena nová šachta v prostoru Šesti dolových měr, které podfárala.“

Dále pokračuje: “Koncem 16.století je zmiňována Jeronýmova štola, jejíž ražba byla obnovena po přestávce kolem roku 1572, která údajně měla svými světlíky a propojením na štolu Bohaté sv.Barbory pomoci v jejím ražení, ale měla i svůj vlastní sledný program v poli s opuštěnými důlními díly.“

Nálezová situace:

Při prohlídce terénu západního svahu je nápadná existence skupiny vzrostlých stromů. Při podrobnější prohlídce zjistíme, že stromy a keře rostou ve zvodnělém

místě a podle situace na místě je možno konstatovat že:

- zářez do svahu není propadlinou, ale cíleně vedenou zemní prací
- samotný zářez je silně zvodnělý(Obr.1,2 a 3)
- na úrovni plošiny zářezu v úrovni původního terénu pokračuje do stran materiálová navážka(halda), která svědčí patrně o přemístění materiálu ze štoly, popř. z okolí, popř. o vývozu materiálu ze štoly.
- s tímto materiálem se ale dále pracovalo, neboť se v některých případech dají rozeznat jednotlivé sypné kužele (potvrzeno i popisem v mapě). (Obr.4, 5)
- navezený materiál pokračuje po celém svahu až do prostoru malého rybníčku, nyní již nefunkčního. (Obr.6)
- Voda vyvěrající ze svahu je, po průsaku haldou, vedena hlubokým korytem(dno koryta tvoří skalní podklad) až do tohoto rybníčku, u kterého je patrná dnes již porušena hráz. (Obr.7)

Z výše uvedeného je možno sestavit řez svahem, kde můžeme znázornit pravděpodobné uspořádání částí štoly.(Obr.8)

Otázky, které se při nálezu naskýtají jsou dvě – zda je to štola, zda je to štola Bohaté sv.Barbory.

Vyhodnocení nálezu:

1. Štola je zaražena ve svahu, v nadmořské výšce cca 730 m.n.m. Pro dědičnou štolu je toto zaražení nebývalé, neboť ústí jsou většinou situována do nejnižšího místa terénu, jen nepatrně nad úroveň vodní hladiny, aby štola stáhla co nejvíce vody. Je tedy jasné, že původně dědičná nebyla. Nejlépe lze ale celou situaci posoudit z leteckých záběrů na tuto lokalitu (Obr.9 a 10).
   Pokusíme se s trochou fantazie přijít na to, proč je takto situovaná.
   Historicky je známo, že počátky těžby cínu v oblasti bylo započato rýžováním, kdy ryžovníci postupovali podél potoků proti proudu. Ryžovalo se nejen v potocích, ale strhávaly se břehy, zhotovovaly různé odbočovací kanály a pod.
   Toto se provádělo i zde(a to již od konce 15.století), a ryžování postupovalo proti svahu v mělkém údolíčku, až do místa, kde se narazilo na primární výchoz rudy, s největší pravděpodobností kontaktu rula – žula. Zarazila se tedy štola (patrně počátkem 16.století) a probíhaly štolní práce. Pokud se narazilo na zrudnění, bylo vytěženo, proto se i ve zprávě vyskytuje tvrzení o předpokladu zmáhání stařin ve štolách.
2. Kontakt žula-rula probíhá směrem zzj – vvs. V tomto směru asi probíhala ražba ve štole, až se došlo do prostoru bývalých SDD. Zde se vyskytují neznámé komory a letos na jaře, při pokračujících zajišťovacích pracích **byla objevena zcela nová komora** na konci sekce N v SDD, právě směrem na Z, k ústí štoly.
3. Kolem portálu štoly vedla svahem hlavní silnice, která nejkratším cestou spojovala díla „Na jamách“ a Portál Barbora“ a končila v Podstrání. K jejímu přeložení došlo až v 19.století, kdy objekty podél ní ztratily význam.
4. Dle dosud zjištěných skutečností bývalá SDD nekomunikují s bývalými ODD. Jedině pod úrovní 735 m.n.m.(počva komory K2) na dosud zatopeném a neprozkoumaném patře. Odvodňování této části dolu, kam se rozšiřoval revír, bylo problematické a tak se volila cesta ražba nové odvodňovací štoly s délkou 400 m, než ražba nové dědičné západním směrem, o délce více než 600 m. Lze se domnívat, že odvodňovací štola Jeroným byla vyražena z důvodu úspory nákladu na její údržbu, když původní štola Barbora byla, pro svou délku, na

provoz nákladnější, a nezajišťovala dostatečně odvodnění vzdálenějšího revíru. Je možno usoudit postup porubů směrem na VVS, a to jak s dosud objevených komor, tak i z postupu průzkumných ražeb prováděných koncem 19. století.

5. Již na císařských otiscích jsou výše popsaná místa vedeny jako samostatné parcely včetně rybníčku, tudíž se jim přisuzovalo jiné užití než pozemkům okolo, a totéž můžeme vidět i na dnešních mapách. (Obr.11 a 12)
6. Stávající dědičná odvodňovací štola Jeroným je dlouhá 405 m(do komory K2) a v její původní trase(dle dochovaných map), nebyly zjištěny žádné světlíky ani boční chodby zásadního významu, navíc veškeré ražby končily ve skále. Tato štola tedy nemohla v žádném případě podsedávat štolu Barbora.
7. Terén v okolí štoly byl pro účely mapování geografy vyhodnocen jako rýžované území – označení kurganu. (Příloha č.1)

Závěr :

Na základě uvedených skutečností se lze oprávněně domnívat, že nalezený portál patří s největší pravděpodobností štole Bohatá sv.Barbora. Její délka činí nejméně 500 m. Nemůže tedy být totožná se štolou Jeroným.

II. Štola sv.Prokopa.

V písemných materiálech se vyskytuje odkaz na štolu sv.Prokopa, která je na severozápadním svahu vrchu Glassberg – Sklenném vrchu. Při pochůzce byl nalezen odval hlušinového materiálu.

Archivní zprávy :

V archivních záznamech můžeme nalézt následující.

Peschelova zpráva říká, že : .. *» v roce 1793 se začalo v protějším pohoří Glassberg dále na J s otvírkou staré štoly Prokop, ražené již starými směrem na Z. účelem bylo dosáhnout čelby a potom narazit na nedotčeném úseku 380 m v Z části revíru probíhající rudní lože a cvitrové žíly.*

Staré čelby se dosáhlo ve vzdálenosti 105 až 110 m, po nezbytných úpravách byla ražena dále na S v jalovině asi 20 m, načež byl zastižen asi 2 cm dost rudnatý křemenný odžilek, který však po dvou m opět úplně vyklínil. Dalším postupem asi 55 m v jalovině bla v roce 1800 odkryta žíla hl, pl o 79°V úklonu, která byla pojmenována Ondřej. Byla asi 15 cm mocná a její výplň tvořil většinou bílý křemen s vtroušeným cínovcem a molybdenitem. po dalších 8 m však byla roztříštěna a tak byl sledován rudnatější odžilek asi 10 cm mocný přibližně 18 m, načež opět zjalověl. na žíle Ondřej se sice zkusilo výstupkování, ale po 8 m se opět pro pokles rudnatosti zastavilo. Štola je tedy dlouhá cca 220 m, zčásti je ve výdřevě. Provoz je omezen, protože zde pracují jen tři havíři. »

Ve zprávě I. Güntera se hovoří o žilách cínu vyskytujících se ve starší žule :
..... *» žulové žíly, otevřené např. štolou Prokop za Čistou ve směru J kolem 300 m, při čemž jen asi ve vzdálenosti 100 m bylo zastiženo menší cínovcové zrudnění... »*

Nálezová situace:

Při pochůzce po lesní cestě byly zjištěny po pravé straně cesty charakteristické pinkové propadliny. Při jejich sledování v terénu se došlo až na místo, kde byla uměle vybudovaná plošina, nalézající se na odvalovém materiálu. Byl proveden

zákres (Obr.II/1 a 1a) celé nálezové situace a pořízena informativní fotodokumentace. Bylo zjištěno následující:

- Zákres je orientován směrem „S“, přibližná nadm. výška cca 790 m.n.m.
- V levé části nákresu se nalézají propadové pinky v lince dlouhé cca 40 m, jdoucí směrem zzj (asi 260°). Patrně směr ražby.(Obr.II/2 a 3)
- Uprostřed náčrtu je zakreslen předpokládaný, silně zabořený, portál štoly – terénní zlom – od kterého pokračuje dosti vyrovnaný terén, již silně zvodnělý. na této plošině se nalézá množství polomového dříví a nařezaných kmenů stromů.
- Po 40 metrech se začíná rozšiřovat plošina odvalu o rozměrech 25 x 20 m, tedy cca 500 m^2. Objem navážky je asi 250 m^3. Na hraně je tato halda vysoká 7-8 m. (Obr.II/5,6 a 7)
- Ze štoly vytékající voda pokračuje přes navezený odval a dále pak protéká lesem. (Obr.II/8)
- Poblíž štoly je několik hlubokých zářezů do terénu, které byly původně úvozovými cestami v blízkosti štoly. Některé jsou však zakončeny v příkrém protisvahu, což by značilo jiné původní určení.
- Štola plní stále vodosběrnou roli, o čemž svědčí prosakující nezamrzající voda pod „portálem“ štoly a také vodomilné rostlinstvo.
- V okolí byly nalezeny pozůstatky novodobé hornické činnosti – rozbitá přilba, zlomená vrtná tyč(bór) a torzo lopaty. Po prověrce u fy DIAMO však zde nebyla v padesátých letech prováděna jiná činnost, než vrtné práce.

Otázka je jediná, zda se jedná o štolu Prokop.

Vyhodnocení nálezu.

- Místo nálezu je asi 500 metrů od portálu štoly Jeroným, směrem jjv. V menší vzdálenosti nelze najít žádné hornické dílo.(I.Günter)
- Archiv Geofondu zaznamenává těžbu Sn-W rud a poddolované území. Též jsou zde uvedeny vrtné práce, včetně hloubkových vrtů. Dle jejich databáze ale není místo označeno názvem. (Příloha č.II/1)
- Hranice pozemků na katastrálních mapách kopírují výškové rozdíly v terénu. (Příloha č.II/2)
- V archivních pasportech důlních děl OM v Sokolově je lokalita označena jako štola Prokop.

Závěr:

Na tomto svahu Glassbergu nebyl dosud nalezen žádný jiný projev hornické činnosti než nalezené a popsané pozůstatky. Lze tedy s velkou pravděpodobností prohlásit, že se jedná o pozůstatky štoly sv.Prokopa.

III. Cínový potok.

Historické a archivní zprávy:

Ze zde probíhající báňské činnosti se zastavme u rýžování cínu. Dle starých kronik se cín rýžoval i v Ohři a po potocích přišli rýžovníci až k primárním ložiskům. Není důvod pochybovat o tom, že tomu tak bylo i zde. Rýžovníci tedy původně postupovali proti proudu Lobezského potoka, a později podél Mühlbachu (Mlýnského potoka). V Podstrání však postupovali podél jeho pravostranného přítoku, kdysi nazývaným Zinnbach - Cínový potok, a pokračovali s rýžováním, až se dostali až na náhorní rovinu. (Obr.III/1)

Uvádí se, že na této povlovné náhorní rovině se rýžovalo od vrchu Knock–Rozhledy, přes rašeliniště V Borkách až po Spitzberg – Špičák. V dochovaných pramenech máme zprávy o sporadickém rýžování ještě v polovině 18. století.
... „ písek, nalézající se pod jílovitým příkrovem, vykazuje proměnlivé obsahy cínovce, jenž pochází z výchozů zdejších rudních ložisek. Ještě počátkem minulého století (18.století) zde bylo vyrýžováno mnoho centnýřů cínu…“ (Peschel, 1805)
Na starších mapách můžeme najít situaci v místě před mnoha lety a také zaznamenání terénních nerovností. Na přiložených obrázcích nejsou zakresleny nynější rybníky uvnitř rýžovacího pole. Na obou je ještě znatelně vidět původní cestu napříč svahem z Čisté do Podstrání (podél uvažované štoly Barbora). (Obr.III/2,3)
Nyní tato parovina vypadá jinak. Po ukončení rýžování zde byla intenzivní zemědělská výroba. Někde pole, někde pastviny. V sedmdesátých letech 20. století zde byly provedeny rozsáhlé meliorace a voda byla odvedena. Na přiložené mapě je vidět zvodnělý terén v popisovaném místě.(Obr.III/4)
Voda, která novodobým zemědělcům znesnadňovala zemědělskou činnost, však byla vhodná pro rýžovníky. I tak zde asi měli rýžovníci s vodou problémy, neboť ve své podstatě mohli spoléhat jen na vodu srážkovou. Snažili se proto využívat získanou vodu co nejefektivněji, což lze odvodit z četných pozůstatků rybníčků a rybníků, někdy kuriosní konstrukce.

Nálezová situace:
Námi sledovanou oblast lze rozdělit na dvě základní části, část A a část B. (Obr.III/5) Každá z nich je zcela rozdílná. Část A se nachází v pozvolně klesajícím mělkém údolíčku pod lokalitou „Na jamách“, část B obsahuje bezprostřední okolí prudce klesajícího Cínového potoka, nyní se nalézajícím v hustém lesním porostu. Podél celého stoupání od soutoku s Lobezským potokem jsou v okolí toku zřetelné rýžovací kopečky a také, patrně později zbudované, hráze pro zachycení tolik potřebné vody. (Obr.6,7,8)
Na přiložené mapové dokumentaci je vidět zaznamenané výškové rozdíly v obou částech rýžoviště, ale jen rozdíly větší než 5m. (Obr.9)
Z leteckého pohledu na tuto část (A) je zřejmé, kde se zde rýžovalo. Jsou zde zcela zřejmé hranice rýžovacího pole, patrné z okrajových linií rýžovacích převisů. (Obr.10) Vyrýžovaný hlušinový materiál se nachází na dně úvozu, do kterého je hluboce zaříznut tok Cínového potoka (na nepropustnou podložní horninu). Ve svahu je zachován „svahový“ rybník, jehož pravděpodobný vznik bude popsán níže.
Takto zůstalo celé území až do počátku 19.století, kdy byly na Cínovém potoce vybudovány klasické údolní rybníky pro zadržení srážkové vody. Jeden z nich je i na předělu části A a B.
Část B nelze vidět z leteckých snímků, neboť zarostla lesem. V celém prostoru jsou ale patrny pozůstatky rýžování.
Technika rýžování zde byla obdobná jako u povlovnější pasáže Cínového potoka, a protože tato část nebyla později zemědělsky využívána, zůstala nám v téměř nedotčené podobě do dnešních dní. Pro zachycení vody byla následně na potoce vybudována sypaná hráz, která je ale nyní protržena. (Obr.11,12)
Fotografií ale nelze zachytit zcela přesně výškové rozdíly mezi jednotlivými výškovými úrovněmi, pokusil jsem se tedy největší nerovnosti zachytit na přiložené kresbě.(Obr.13)

Vyhodnocení nálezu:
Pokud předpokládáme, že většina rýžovacích prací zde probíhala v 16.století,

můžeme vyjít z poznatků Agricolových. On sám popisuje ve své osmé knize o hornictví celkem 8 různých způsobů rýžování cínu. Nebudu zde rozebírat jednotlivé způsoby, pokusím se jen citovat charakteristickou činnost: *„Rudné nánosy kopají horníci širokými motykami, podobnými kachnímu zobáku. V místech, která je obsahují, oplývají –li vodami ať je to údolí, ploché úbočí nebo úžlabiny, aby potoky do nich mohly být sváděny, rýžovníci nejdříve vedou dlouhý a nakloněný příkop, kterým by voda stále tekla. Potom strhnou vrchní vrstvu motykami do tekoucího proudu. Písek a krupky, které jsou těžké, na dně příkopu se usazují, mech a kořeny vody pryč odnášejí. Rýžovníci stojící ve vodě, sami sedmizubými vidlemi kořeny a rostliny ven vyhazují a krupky k hlavě příkopu přehazují. Po ukončení této činnosti usazený písek rovněž z příkopu vyberou dřevěnými lopatami a sem tam s ním ve vodě pohybují, až písek odplave a zbývají pouze krupky.“ (Příloha č.III/1)*

Toto byl základní princip rýžování cínu. Agricola ještě popisuje další způsoby, ale jedná se jen o varianty tohoto principu, někdy za použití různých technických zařízení. Na přiložených fotografiích je některé projevy popsané Agricolou vidět.)

V každém případě lze říci, že hlavním charakteristickým rysem plavení cínu **in situ** bylo vytvoření prostředí umožňující gravitační vydělení těžších krupek cínu proplachováním těženého materiálu v proudu vody za pomoci umělých kanálů a příkopů.

Nemáme důvod pochybovat o tom, že tomu tak bylo i zde. Rýžování zde probíhalo stejným způsobem. Po „zpracování“ materiálu v toku na jednom místě, postoupilo se do strany, zhotovil se nový příkop pro novu várku. Velmi často se ale rýžovníci vraceli a předělávali již dříve přepracovaný materiál.

Pokud bylo někde umístěno pomocné technické zařízení, vznikalo na tomto místě více hlušinového materiálu, a vznikly tak charakteristické kuželovité hromádky - „sejpy“. Lze tedy na rýžovacím prostoru nalézt jak klasické „hromádky - sejpy“, tak i útvary podlouhlé tvořené hrázemi z materiálu, spíše připomínající „jitrnice“.

Vlastně se napodobovalo přírodní „meandrování“ toku, jenže značně intenzivněji. Všechny popsané práce je možno vidět na obrázcích Agricolových.

V některých případech sloužily vyhloubené příkopy pouze jen k rýžování, ale za určitých podmínek se z nich mohly stát i záchytné nádrže, které byly využívány jako „pohotovostní rezerva“ pro vodu potřebnou k rýžování. Vznikl pak tzv.svahový (nebo též vrstevnicový) rybník.

Takovýto svahový rybník můžeme nalézt i zde na Cínovém potoce, jak je možno vidět na přiložené fotografii a také na císařských otiscích.(Obr.14) Udržet vodu ve svahu bylo zřejmě výhodné, protože v samotném údolí se mohlo rýžovat dál a voda se ze svahových rybníků upouštěla dle potřeby. (Rybníky vybudované ve svazích jsou známy i ze slavkovsko - krásenského revíru, např. Heinzův dolní i horní rybník, Sackgraben atd.)

V případě ryžované části označené B dle konfigurace terénu a známých mapových podkladů lze soudit, že v tomto prostoru existoval dříve jen přirozeně zahloubený samotný potok. Rýžováním se koryto potoka postupně rozšiřovalo a zahlubovalo až do dnešní podoby. Silnice, která zde nyní vede, byla vybudovaná na ploše vzniklé rýžováním. Dokazuje to i skutečnost, že byla vybudována až po skončení exploatace cínu, v první polovině 19.století. Do té doby vedla hlavní cesta Čistá - Sokolov příčně svahem, kolem portálu štoly sv.Barbory.

V každém případě lze konstatovat, že toto území prošlo intenzivní přeměnou následkem hornické činnosti – rýžováním. I přes značný čas od jeho aktivního provozování se zachovaly jeho pozůstatky. Prověřením dalších míst v okolí čisté a

jejich kritickým vyhodnocením lze pak sestavit pravděpodobný vývoj celého dobývaného ložiska.
Zdař Bůh.
Základní příloha:

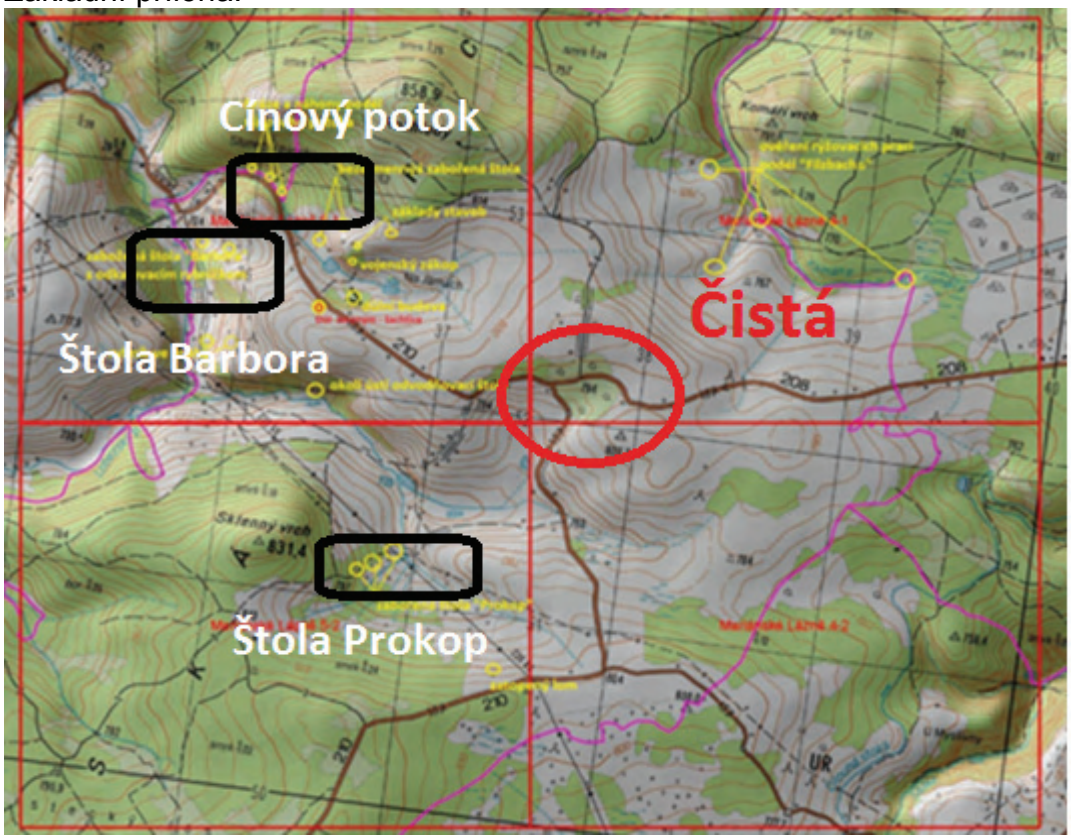

Označuje výše popisované montánně-archeologické lokality.

OBRAZOVÁ ČÁST:

I. Štola Barbora.

Obr.1 - Rozšiřující se zvodnělá rovinka před vstupem do štoly.(491)

Obr.2 - Zvodnělá rovinka před vstupním portálem do štoly. Vlevo, za stromy, byl pravděpodobně portál.(494)

Obr.3 - Zvodnělý terén na plošině mezi stromy (490)

Obr.4 – Pohled na ryžovací plošinu na níž jsou patrny sejpy označené na mapě jako „kurgany“. (492, 487

Obr.5 - Pohled na rýžovací plošinu na níž jsou evidentní i vedlejší kanály.

Obr.6 - Zbytky patrně odkalovacího a záchytného rybníku s torzem pobořené hráze. (474)

Obr.7 - Hlavní sběrný kanál a jeho „ostrý“ zářez do svahu na podložní materiál. (480)

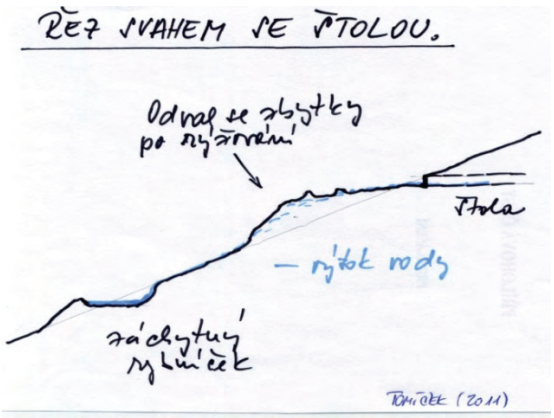

Obr.8 – Řez svahem a popis jednotlivých částí pod štolou.

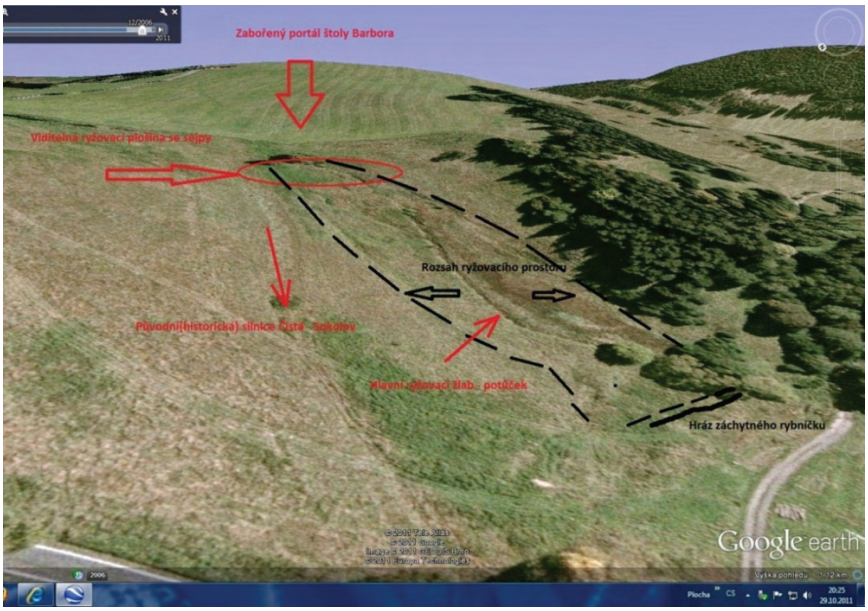

Obr.9 - Letecký pohled na prostory u štoly Barbora s popisem jednotlivých terénních úkazů.

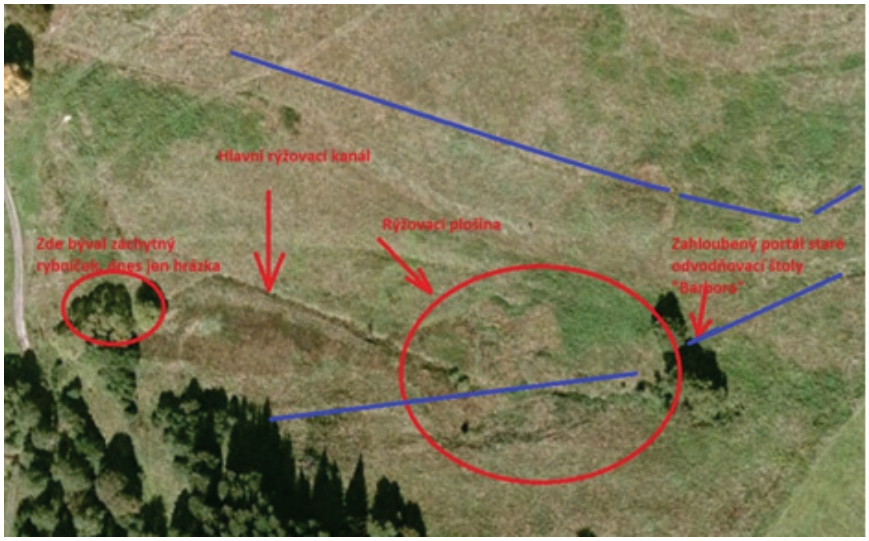

Obr.10 - Letecký pohled na prostor pod štolou (kolmý průmět).

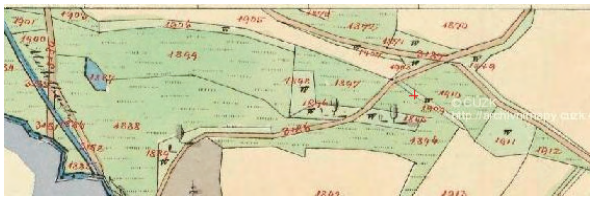

Obr.11 – Zákres území na císařských otiscích z roku 1836.

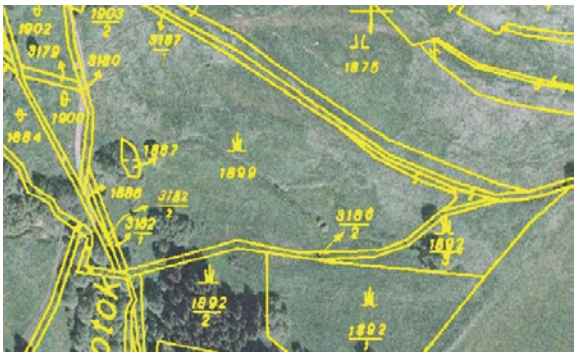

Obr.12 – Totéž území na ortomapě se záznamem katastru – 2010.

Příloha č.1

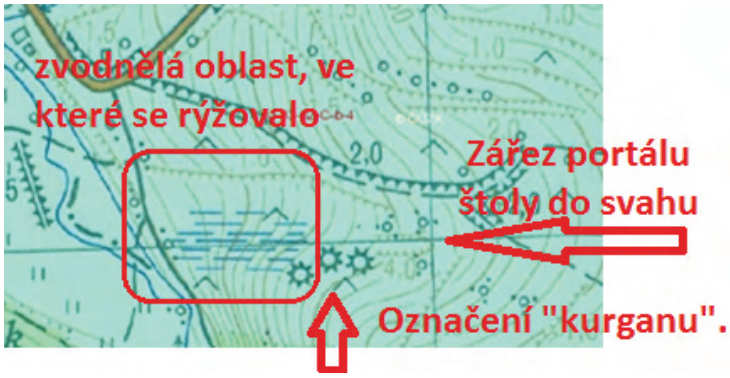

Zakreslení vzhledu terénu u štoly Barbora na mapě z roku 1952.

(**Kurgan** – zobrazení uprostřed mapového listu (tři „sluníčka“) na mapě 1 : 10 000. Čistá, z roku 1952.

„Značkou **kurganu** se zakreslují jen malé vypuklé nebo vyhloubené tvary, které nelze vyjádřit vrstevnicemi. Jsou to kopečky a jámy nemající orientačního významu a s výškovým relativním rozdílem menším než 1 m. Jednotlivě se v mapě nevyskytují.“

(Výkladový slovník Geodézie a Kartografie, Smluvní značky topografických map, II.vydání, Praha 1959. Značka přetrvává ve značení dodnes.)

II. Štola Prokop.

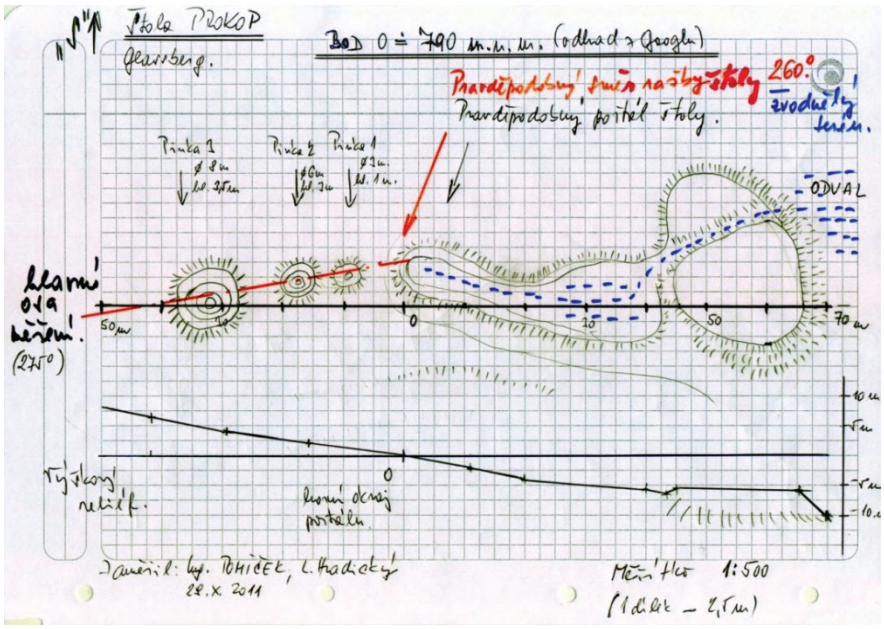

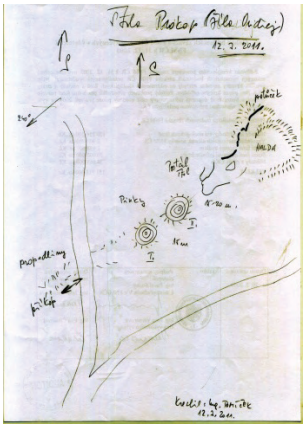

Obr.II/1 - Náčrtek povrchových nálezů u štoly Prokop. Obr.II/1a – původní náčrt

Obr.II/2 – Pohled na tah pinek nad štolou. (Foto 185)

Obr.II/3 - vpravo detail pinky č.3. (Foto 186)

Obr.II/4 a,b – Vlevo foto terénu, vpravo se zákresem štoly. (Foto 789)

Obr.II/5 – Halda s protékajícím potokem. (Foto 802)

Obr.II/6 – Prostor za haldou (Foto 806)

Obr.II/7 – Pohled na hranu haldy. Je vidět mohutnost objemu vytěžené horniny. (Foto 805)

Obr.II/8 – Pohled od portálu štoly, po toku vyvěrající vody a na haldu vpravo. (Foto 793)

Příloha II/1.

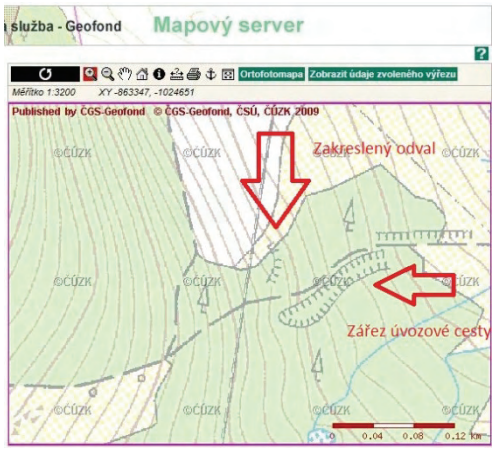

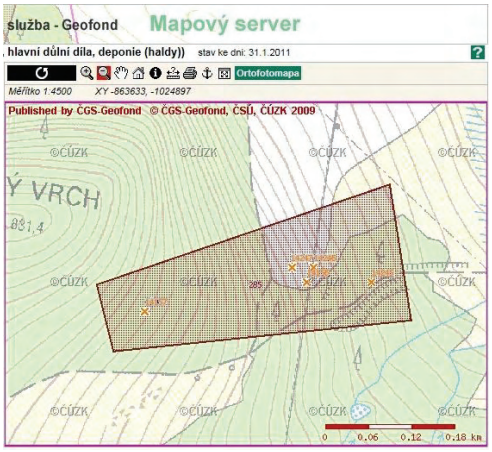

Štola Prokop – vlevo záznam povrchových útvarů, vpravo zaznačené poddolované území a vrty v místě štoly.

Příloha II/2 .

Ortomapa s vyznačením pozemkových parcel. Je zcela zřejmá kontura odvalu.

III. Cínový potok –

Obr.III/1 – Na císařských otiscích název potoka –

- Zinn Bach, Cínový potok

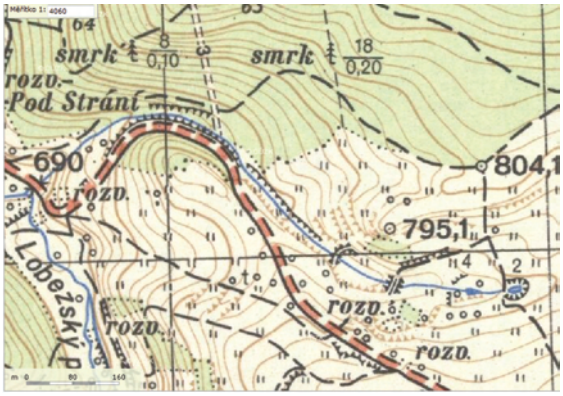

Obr.III/2 - Cínový potok – svahy (1952)

Obr.III/3 - Ortomapa + katastr (2004)

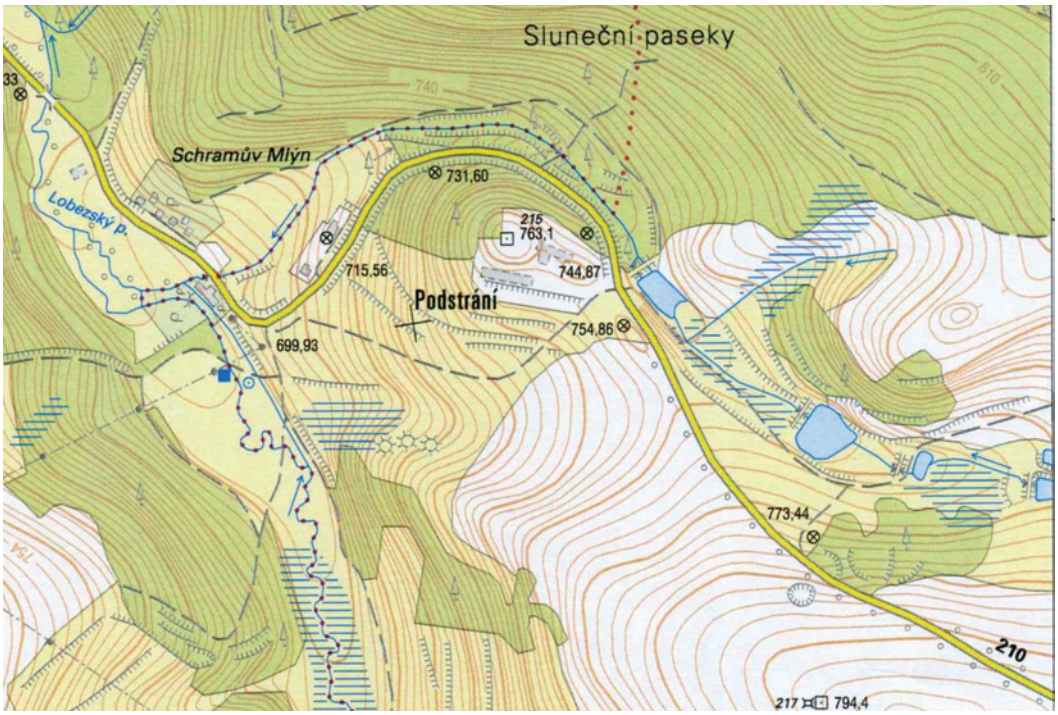

Obr.III/4 - Cínový potok, hydrogeologická situace v místě ukazuje silně zvodnělá území v předpokládaném rýžovacím poli, včetně zakreslení základních terénních zlomů vzniklých rýžováním. (výřez z mapy 11-23-16, 1 : 10000, 2008)

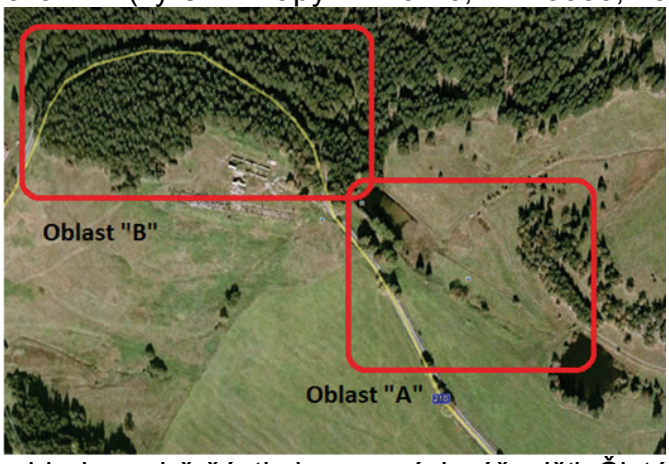

Obr.III/5 - Letecký pohled na obě části zkoumaných rýžovišť. Čistá, Cínový potok.
Oblast „A“ – oblast rýžování na ploše,
Oblast „B“ – rýžování podél horského potoka (Cínový potok)

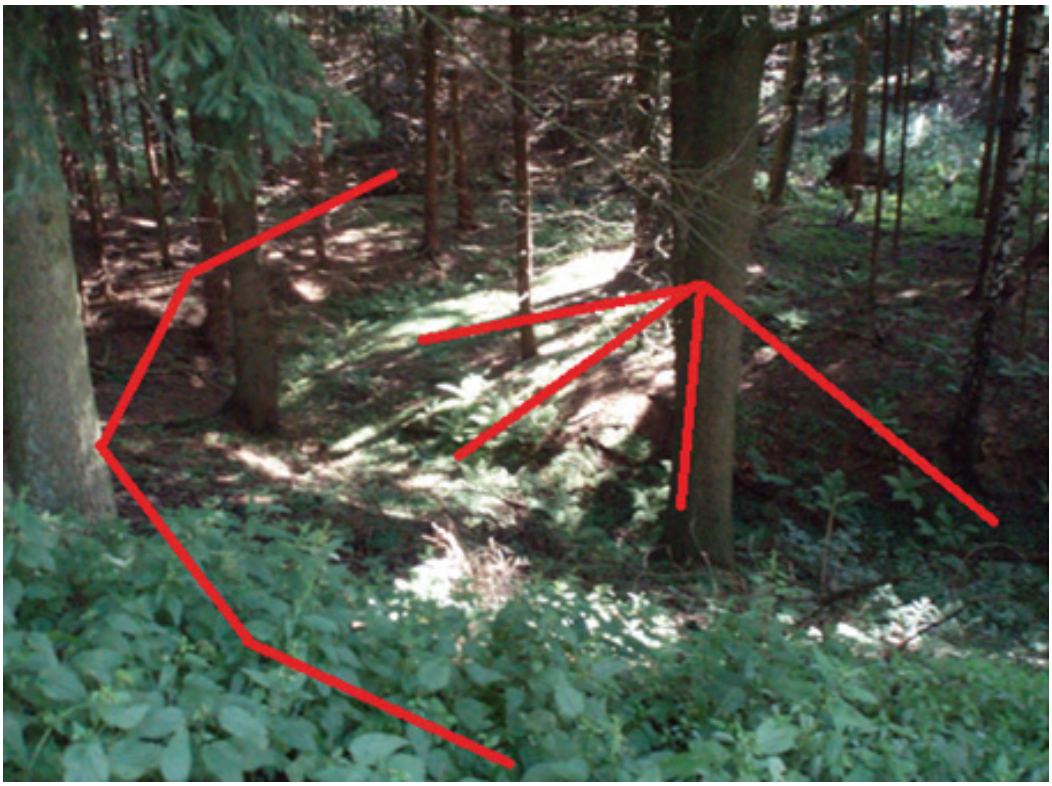

Obr. III/6 – Vpravo je vidět sejp, na levé straně je vidět hřbet navršeného odvalového materiálu. Středem protéká potok.

Obr.III/7 - Znázorněny jsou linie hřbetů odvalů v bezprostřední blízkosti Cínového potoka. Cínový potok teče až za druhým valem.

Obr.III/8 – Jeden z opuštěných příkopů odvádějící vodu z hlavního proudu do svahu na místo rýžování.

Obr.III/9 - Výsek z mapy - Mariánské Lázně 5-1,1:5 000, Prostor rýžování na Cínovém potoce. Na mapě jsou zakresleny vrstevnice znázorňující výškové rozdíly větší než 5 m.

Obr.III/10 – Letecký sníme Oblasti A. Výškově ohraničená je oblast rýžování, zřetelná je hlavní rýžovací kanál a taktéž je zcela zřetelný svahový rybník.

Obr.III/11 – Pravostranná část hráze, později vybudovaná na Cínovém potoce.

Obr.III/12 – Protilehlá, levostranná část hráze.

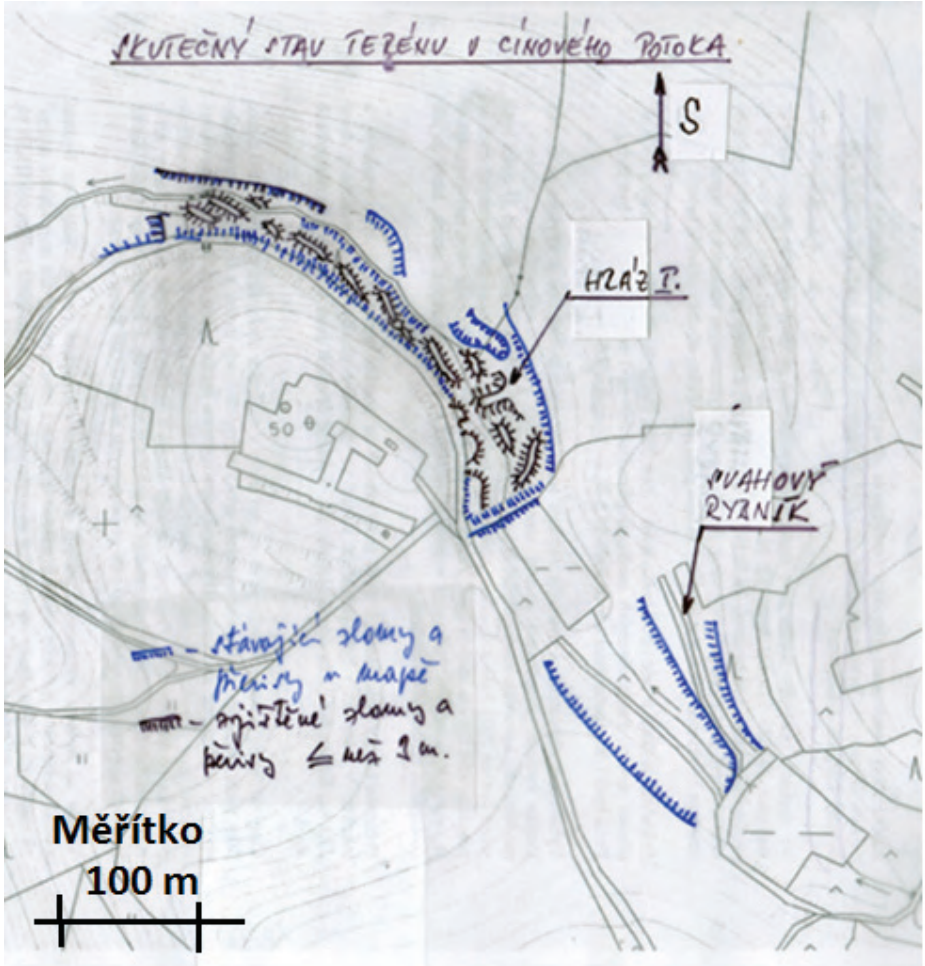

Obr.III/13 – Pochůzkou a zaměřením zjištěné terenní rozdíly pod 5m, nacházející se v bezprostřední blízkosti Cínového potoka v oblasti B.

Obr.III/14 - Rybníky na Cínovém potoce,(císařské otisky-1836) Zřetelně je vidět svahový rybník v levé části výseku mapy.

Literatura, prameny :

Bílek Jaroslav + kol. - Zpráva o báňsko-historickém výzkumu lokality Horní Slavkov II, Event.č. 0-6-3, Kutná Hora, dne 31.prosince 1958, Zpráva J.Peschela, (Str.55 – 58)
Beran + kol. - 1000 let těžby cínu ve Slavkovském lese, OM v Sokolově 1995
Majer Jiří, Těžba cínu ve Slavkovském lese v 16.století, NTM Praha 1970
Návrh těžařů a rady města Čistá komorní komisi z 21.4.1572 na rozšíření důlní činnosti v oblasti Čistá, NA Praha, MM-5-280/1572
Pöschl – Popis revírních prací z 11.3.1805, NA Praha, VHÚ Příbram, č.kartonu 163, fol. 358 v.
Šefrna Martin – Ústní zpráva o stavu prací. 21.června 2012, Čistá
Tomíček R. – Montánně-historický průzkum, Důl Jeroným – Čistá, manuskript, nevydáno, Horní Slavkov 2010
Tomíček R. – Protokol o šetření archeologického nálezu ze 14.1.2011, včetně fotodokumentace. (Archiv NPÚ Loket)
Tomíček R. – Popis místa nálezu – štola Prokop, Zpráva z 12.3.2011 a 15.11.2011, včetně fotodokumentace, Část foto – Tomíček Jan. (Archiv NPÚ Loket)
Žádost těžařů na štole sv.Barbory Rudolfu II. z 15.6.1579 o dotaci na její ražení. NA Praha, MM-5-280/1577
Fotodokumentace – Jan Tomíček – kapitola II, Rudolf Tomíček – kapitola I a III.